

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCYJ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Kronika miasta i powiatu

Kronika Kielecka

Kwiecień
17
Wtorek

Dzisiaj: Aniceta
Jutro: Apolonia
Zaclemniamy od zmroku do świtu

Zebranie Powiatowej Rady Narodowej

Dnia 11 kwietnia b. r. w Starostwie Powiatowym w Czystochowie odbyło się zebranie Powiatowej Rady Narodowej. Członkowie Powiatowej Rady Narodowej złożyli następujące wnioski: „Substancje uroczyste jako członek Powiatowej Rady Narodowej według najlepszego mego zrozumienia i w zgodzie z sumieniem, że będą pracować dla dobra Narodu Polskiego i stać na straży Jego. Będę czynił wszystko w miarę swych sił i możliwości, dla umocnienia niepodległości i pomyślnego rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej”.

Starosta Powiatowy ob. Sten-Stoberski wygłosił dłuższe przemówienie, w którym omówił obowiązki i zadania ciążące na członkach Powiatowej Rady Narodowej. Powiatowa Rada Narodowa jest jak gdyby małym sejmem. Członkowie jej muszą wzbudzić zaufanie społeczeństwa, ugruntować swój autorytet wkradając w życie społeczne i gospodarcze starając się wywlec zło, czywać powinni w pierwszym rzędzie nad rozwojem szkolnictwa i podniesieniem kultury i sztuki. Starosta omówił następnie działalność powiatu czystochowskiego na tle ogólnopolskim, po czym zezwał członkom Rady do ciągłej pracy nad sobą, do nauki i samokształcenia.

Następnie zabrali głos przewodniczący Pow. Rady Narodowej ob. Raiman oraz Komendant RKK kap. Zawadzki, który omówił sprawę rekrutacji roczników poborowych oraz sprawę szkół oficerskich.

W dalszym ciągu zebrania w ramach porządku dziennego poruszone zostały sprawy terenowe, sprawa świadczeń rzeczowych, powołania Komisji Kulturalno-Oświatowej, Opiekę Społeczną i Komisji przesiedleńczej na Ząbco.

O ekshumację ofiar

terroru hitlerowskiego w Cykarzewie

Rodziny pomordowanych przez oprawców hitlerowskich w dniu 8.XI.1943 r. w Cykarzewie — proszone są o porożnienie się w sprawie ekshumacji i urządzenia pogrzebu na dzień 22 kwietnia 1945.

W sprawie nielubieżnej zwracać się: Błaszczak Seweryna, Cykarzew.

Otwarcie stolówki

pracowników drukarni „Udziałowej”

W obecności przedstawicieli Zw. Zaw. Drukarzy odbyło się w ub. sobotę otwarcie stolówki dla pracowników drukarni „Udziałowej” przy ul. Wieluńskiej 5. Przy czysto nakrytym stole zasiadało 16 osób, zającąca w przerwie obładowanej smacznie przyrządzony posiłek i daniny. Swobodny nastrój zwiększa pokój na ten cel przeznaczony, bardzo gustownie udekorowany propagandowymi plakatami i aktualnymi hasłami. Codziennie pracownicy otrzymują bezpłatnie zupę na mieście z kawalkiem chleba lub drugie danie z mięsem, które spożywała w warunkach higienicznych z dala od kurzu z czcionek i pyłu farby drukarskiej. Jest to zasługa kierownictwa firmy, finansującego te imprezy i Rady Załogowej, która sumiennie wywiązuje się z obowiązków względem towarzyszy pracy.

Spodziewać się należy, że przykład drukarni „Udziałowej” zachęci do naśladowania inne firmy drukarskie i introligatorskie na terenie naszego miasta.

Otwarcie sklepu przyborów pszczelarzkich

W sobotę 14 b. m., odbyło się poświęcenie, jedynie na terenie Czystochowskiej wytwórni węzy pszczelnej i sklepu przyborów pszczelarzkich stanowiącej własność ob. Jana Pyrkosza, przy ul. Piłsudskiego 17. W uroczystości poświęcenia wzięli m. in. udział ob. kpł. Zakrzewski, referent pszczelarstwa przy Pow. Zw. Pszczelarzy. W dobre zaopiekowanego pszczelarstwa placów-

Z frontu reformy rolnej

W powiecie Koszalińskim parcelacji podlegało 36 folwarków o ogólnym obszarze 6898 ha. Z tej liczby 13 folwarków zostało już rozparcelowanych (2795), a w rozparcelowaniu znajdują się obecnie dalszych 6 folwarków.

W powiecie Opatowskim parcelacja została zasadniczo zakończona. Rozparcelowano 60 folwarków o ogólnej powierzchni 11261 ha. Ziemia obywatelowa 8539 gospodarstw, a bezrolnym, w liczbie 574, przydzielono gospodarstwa przeciętnie 2 hektarowe; 2667 robotników rolnych na 150 ha ziemi; 1327 robotników rolnych nadano po 299 ha ziemi, 971 gospodarstw średniorolnych powiększono o 0,80 ha. Z parcelacji wyłączone 148 9/10 ha ziemi na sady, szkoły rolnicze, itp.

W powiecie czestochowskim parcelacji podlegało 50 folwarków o ogólnej powierzchni 8572 ha. Rozparcelowano 48 majątków, 2 dalsze (439 ha) znajdują się jeszcze w parcelacji. Ziemia obywatelowa 4196 gospodarstw, 1107 bezrolnych obywateli otrzymało przeciętnie po 2 ha ziemi; 2523 małorolnym przyznano po 2 ha; 283 robotnikom rolnym przydzielono przeciętnie po 3 ha; średniorolnym gospodarstwom przyznano po 1 ha ziemi. Z parcelacji wyłączone 665 ha na szkoły rolnicze, sady i t. d.

ka ta przy obliczanym poparcu władz powiatowych ma duże widoki rozwojowe.

Zebranie pracowników i robotników Urzędu Wodno-Melloracyjnego

Rada Związków Zawodowych zawiadania o zebraniu pracowników i robotników Urzędu Wodno-Melloracyjnego w Czystochowie, we wtorek 17-go kwietnia b. r. o godz. 14-ej w sali Rady Związków Zawodowych, ul. Aleja 43.

Bezrobotni, uwaga!

Rejestrujemy wszystkich, poszukujących pracy (bezrobotnych), robotników, rzemieślników i pracowników umysłowych. Rejestrację przeprowadza Oddz. Budowlany; codziennie w godzinach od 1 do 5-ej po poł. w Radzie Związków Zawodowych, ul. Aleja 43.

Nocene dyżury aptek

W bież. tygodniu, od dnia 16 do 22 kwietnia włącznie, czynne będą następujące apteki: „Staromiejska” — St. Rynek 30. K. Lembke, — Raków.

Z życia kulturalnego

Repertuar Teatru

W poniedziałek, dnia 16 b. m. o godz. 16-ej „Pan naczelnik, to ja!”
Bilety wstępu dla urzędników ze zniżką 50%.

„Pan Naczelnik” dla nauczycielstwa

Staranie o Wydział Oświaty i Kultury w śróde, dnia 18 b. m. o godz. 16 odbędzie się w Teatrze Miejskim popularna przedstawienie komedii muzycznej „Pan naczelnik, to ja!” dla nauczycielstwa i ich rodzin i starszą młodzież szkolną. Bilety ulgowe do nabycia w Oddziale Oświaty Pozaszkolnej, ul. Dąbrowskiego 7, pokój 103 w godzinach urzędowych.

Repertuar kin

Kino „Wolność” — komedia muzyczna produkcją sowietckiej — „Antoni Iwanowicz śmieje się”.

Początek: o godz. 13-ej, 15-ej i 17-ej.
Kino „Polonia” — komedia muzyczna produkcją sowietckiej — „Antoni Iwanowicz śmieje się”.

Początek: o godz. 13.30, 15.30, 17.30.
Kino „Baltyk” — film polski „Rena” z Węgrzynem, Engelnową, Stępowskim i in.

Początek: o godz. 13-ej, 15-ej i 17-ej.

Jubileusz 45-letniej pracy scenicznej Henryka Czarneckiego

W niedzielę, 15 b. m. odbyła się w Teatrze Miejskim w Czystochowie uroczystość jubileusz 45-letniej pracy aktorskiej i dyrektorskiej ob. Henryka Czarneckiego. Przed przerwą na scenie zgromadził się cały zespół aktorski Teatru Miejskiego imieniem którego przemówił do jubilatów ob. Mieczysław.

Mówca podkreślił niepojęte zasługi położone dla teatru polskiego przez jubilat. Przed-

stawiciel Zw. Artystów Scen Polskich złożył życzenia imieniem Związku. Publiczność, która po brzezi wypełniła widownię, rzędnymi oklaskami dołączyła się do życzeń składanych ob. H. Czarneckiemu. — Uroczystość odbyła się w ramach poranku-rewii benefisowej, urządzonej ob. Czarneckiemu przez zespół. W programie wzięli udział wszyscy artyści sceny czestochowskiej. Najliczniej reprezentowani byli przedstawiciele śpiewu i tańca. Nadmienić wypada, że gros produkcji wzięli udział już parokrotnie z widownią przy innych okazjach, wkład aktorski nie był najmniejszy. Z wykonawców podkreślić należy ob. ob. Cirina w dobrej roli „Strasznego dworu”, L. Korwin i J. Marso w kulturalnym dialogu Rodocia, J. Carnero wybitnie utalentowana pianistka. Występ Laskowskiej uważamy za nieporozumienie śpiewaczki z kapelmistrzem — przy tym „Czardasz” wymaga przynajmniej tutej „ognia”, ile wolała w swego tańczącego „Czardasza” J. Gerardi. W balecie T. Wysokiej bezwzględnie najbardziej obiecująca jest młoda 6-cioletnia Grażynka, która zasłużyła zbierała długotrwałe oklaski. Dialog i tańce Nowiczyński i Kowalskiego „stary ale jary”. Niewyszkolonym Jezusie — ale przyjemnym tenorem dysponował S. Niewiarowski w „Barcaroli”. Galla. Chór Rewellersów ma swą zasłużoną sympatię u publiczności.

Orkiestra prowadziła z właściwą sobie rytua na Siłlich, smyczkowa część — orkiestrę menaganą. Uwertura „Bajka” Moniuszki na programie koncertowym. Zapowiadali dozwolnie Mieczysław i Zdanowicz.

Z turnieju szachowego

Niedzielny turniej szachowy między reprezentacją repatriantów francuskich i reprezentacją miasta zakończył się niepodważalnym zwycięstwem Czystochowskim w stosunku 20:0.

W sali Publicznych Szkół Dokształcających Zawodowych, ul. Garnarska 6/8 zebrały się liczne rzesze sympatyków gry królewskiej, którzy z zainteresowaniem śledzili przebieg walk. Imprezę poprzedził przemówieniem w jęz. francuskim p. Stefan Gajos, nawiązując do tradycyjnej przyjaźni polsko-francuskiej i wyczerpił miłośnikom artystycznie wykonany program pamiątkowy z emblematami narodowymi i szachowymi, po czym wzniesiono okrzyki na cześć narodów.

Po losowaniu na pierwszą szachownicę przystąpiono do walk w następującym porządku:

- 1) prof. A. Czarnota — Dufresne; 2) prof. E. Beer — Manigault; 3) mgr. E. Janik — Planchou Louis; 4) M. Wiczeorcz — Gachet; 5) H. Borkowicz — Moreau; 6) H. Podpomyśny — Laffont; 7) H. Skalik — Depelais; 8) S. Gajos — Maszkaj; 9) L. Prentki — Bailly Rene; 10) E. Soltysiak — Fieyres Julis.

Powyzszy skład drużyny nie był kompletny, bowiem, nie brali udziału w grze dwaj silni szachiści pp. J. Walczak i M. Kuczarzewski, a w drużynie francuskiej przewidziany na pierwszą szachownicę p. Rothenberg.

Wielka manifestacja w Kielcach

Dla uczczenia historycznego momentu, jakim jest fakt przyłączenia do Polski przestarzonego portu i miasta Gdańska, oraz odzyskanie Gdyni, odbyła się w Kielcach dnia 8 b. m. wielka manifestacja patriotyczna. Uroczystość tę z inicjatywą prezesa Ligi Morskiej prok. Uhliaga i referenta imprezowego Woj. Urz. Inf. i Prop. ob. Olejnicka zorganizował Zarząd Okręgowy Ligi Morskiej w Kielcach.

Dnia 7 b. m. o godz. 18-ej odbyły się wzywanie syreny fabryczne w mieście na znak rocznicę obchodu. Następnie odbył się uroczysty capstrzyk przy udziale organizacji miejskich.

W niedzielę, dnia 8 b. m. o godz. 9-ej na pl. Panny Maryi przed zamkiem nastąpiła zbieżność oddziałów wojskowych, Milicji Obywatelskiej i organizacji politycznych, młodzieżowych i szkieł wraz z pocztami i sztandarowymi. O godz. 9.45 rozpoczęła się uroczysta msza św. w kościele katedralnym, na której obecni byli: Komendant Wojenny miasta płk. Kuprin ze swoim otoczeniem, przedstawiciel Rządu R. P., przedstawiciele Wojska Polskiego, Władz i Urzędów.

Po mszy św. podczas której kazanie o okolicznościach wygłosił ks. Sobalkowski, zebrane oddziały udały się na defiladę. Wśród nich: Sienkiewicz przyjeźli: wolewoda kielecki mjr. Władysław w towarzystwie Komendanta Wojennego miasta, przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Nadzorczej kpł. Orzi-Michałowski przedstawiciel Władz, stronnicy i organizacje.

Najważniejszą część uroczystości, a więc właściwą manifestację miała miejsce o godz. 12-ej nad stawem, w przystanku parku kieleckiego. W miejscu uczeszanym i opiewanym przez wielkiego piewca świetokrzyskiej puszczy, twórce „Wiatru od morza” Stefana Żeromskiego, wielotysięczne tłumy mieszkańców Kielc i okolicy w najgłośniejszy, z głębi duszy płynący okrzykami manifestowały swoje wielkie przywiązanie do Polskiego Morza i ukochanych miast-portów: Gdańska i Gdyni.

Porucznik Golebiowski odczytał rozkaz, która powszechna uwaga zwróciła się względem na zawartą w niej deklarację funduszu ofiarowanych przez I-szy Kom. M. O. m. Kielce na budowę statku „Kielce”.

Następnie mjr. Drożdżyński w imieniu Zawodowej Straży Pożarnej zadeklarował fundusze na łódź ratunkową i sprzęt pożarniczy na statek „Kielce”, wzywając równocześnie całe społeczeństwo kieleckie do jak najwydatniejszej pomocy w celu najszybszej budowy statku.

Na zakończenie manifestacji z piersi tysięcznych rzesz obecnych, potężnym głosem wzniosł się uroczysty śpiew: „W podniosłym, tryz i oczu wyciskającym nastroju: płynął w przestrzawie hymn niezłomnej polskości „Nie rzucim ziemi: skąd nasz ród”, a w pieśni tej zledniczyli się wszystkie pragnienia, myśli i wszystkie serca nierozdzielnie spójone ze sobą w jednym płomiennym uczuciu miłości i przywiązania do największych skarbów narodu — wolności i morza. B. Grybek.

Likwidacja szpitala żydowskiego na ulicy Jaskrowskiej przez hitlerowców

Ghetto, w którym kilka tysięcy niewinnych ludzi odejściu od świata, zamknięto za drutami kolczastymi, męczono ciężką pracą i traktowano jako więźniów, którym stale oprawy hitlerowskiej z ironicznym uśmiechem na ustach powtarzali, że więźniowie noszą wyrok śmierci w kieszeni, — miało podwójne oblicze. Spokojne, ciche, pracowite, posłuszne rozkazom kata Degenharta i jego adiutantów, ranitku o świecie stawało do apelu. — Czworkami wychodził i żydzi do pracy na placówki, ciężko odbierali swoją pańszczyznę w dużych ponurych halach fabrycznych, maltretowani i męczeni przez zwrzydłych majstrów niemieckich; po pracy powróć do getta, połączony w wielu wypadkach z rewizją, biciem, konfiskata zabranych zapasów żywności i skierowaniem na „wache”, kolacja na przedce zjedzona i zaraz apocznik nocny, by mieć ranitku o świecie znowu stanąć do apelu. — Tak płynęło życie tych niewolników gettowych monotonne, beznadziejne, przerywane od czasu do czasu obławą, selekcją, egzekucją i wysyłką, która pogrzała ghetto w rozpacz, zwątpienie i nieunikniony żal po odejściu towarzyszy nadziei. Nastrój mieszkańców getta był rozpaczliwy, każdy bowiem wiedział, że jest skazany na śmierć i z niepokojem oczekiwał dnia mającej nastąpić egzekucji. W takiej atmosferze rozdzieli się zupełnie samotnie od życia i świata, bezwład duszy i kompletna rezynacja.

Ale prócz tego getta wdziałanego, było jeszcze drugie, niewidzialne, podziemne, pełne ruchu, polotu i rozmagania. Tam nie było tępej rezynacji, lecz bunt duszy, pozrywku ku niebiosom, umiłowaniu wolności oraz pragnieniu zemsty za krzywdy, poniesione na niewinnych ludźmi. Przy każdej nadarzającej się sposobności najeżdżono lub po 2 — 3 wychodziłi młodzi entuzjastki z getta by przyłączyć się do narzutowi, a narazem zjechała przemyślni do getta próż i arystokratki dzidzieli. W trech na pozór chromnych obłąkach budził się duch bohaterstwa, choć poświęcał się dla wielkiej sprawy wyzwolenia oraz pragnienia

odwetu, — albowiem żyła w nich niewzruszona wiara, że wreszcie prawda zwycięży, zlamie się potęga szatana i krwawe rządy faszystowskich katów spala się w ogniu wolnościowych porywów ludzkości, zatrzymuje sprawiedliwość nad barbarzyństwem i bezprawiem. Ta wiara uskrzydlała ich do lotu podniebnego, do odważnych, bardzo ryzykownych, — wprost szaleńczych poczyną. W podziemnych getta coraz więcej palnego materiału się zbierało i jak gorąca lawa wyrwała się z wulkanu, tak i ten wulkan pewnego poranka wybuchnął. Hitlerowcy przegotowali się do krwawej rozprawy. W morzu les i krwi ghetto porzwały, — trupki młodych bohaterów usłaly wąskie uliczki i podwórza, a rubry i grzyz są wymownym świadectwem bohaterstwa, poświęcenia, płomiennego idealizmu i umiłowaniu wolności. Te martwe szczątki zburzonych domów to nie ślasy placzki, lecz dumne pomniki gigantycznych porywów ducha ludzkiego ku wolności i wyzwoleniu.

W dniu likwidacji getta do szpitala żydowskiego na ulicy Jaskrowskiej przyszedł z wizytą hauptman Degenhart. Wobec nieobecności w tym czasie ordynarjusza lekarza, siostra przełożona zdała mu sprawozdanie z ilości chorych w szpitalu. Był to przeważnie rekonalweceni, którzy mieli wkrótce opuścić szpital, by wrócić do pracy. Zapamiętał sobie ilość chorych i odszedł z ming tajemniczą. Od tej chwili wartownicy SS, pilnowali szpitala. Ta ran na wizyta hauptmana i śledza kontrola chorych była groźnym momentem dla wszystkich. Wśród chorych zapanował straszny niepokój i zamieszanie. Siostra przełożona bardzo do swych chorych przywiązana, upokajala ich, jak tylko mogła tłumacząc, że nie ma żadnego niebezpieczeństwa, że najpewniejszym miejscem jest właśnie szpital i że największą barbarzyńców potrafiła uznanować chorych i charyzmy krzyż. Argumenty dobrej siostry nie dzielały łogę na niepokojne dusze chorych, wciąż trapiłone lękiem i złym przeczuciem. Lecz nagle rozległo się silne dobijanie do drzwi

połączone z niesamowitym rykiem. Pielęgniarka otworzyła drzwi szpitalne — struchlała. Kilku żandarmów uzbrojonych w karabiny maszynowe wdarło się do wnętrza, zapytując czy nie brak kogoś z listy chorych, podanych im przez hauptmana. Wtem jeden z żandarmów, znany ze swych podstępów Dzierżan z dużym czarnym psem wszedł na sale mekska, stanął przy drzwiach wejściowych rozkazując chorym by nie ruszali się z miejsca, druzi zaś, krutny kat i znany morderca Klipaz trzymając w jednej ręce nabyty pelwower, a w drugiej szpicrutę zakofconca żelazna galla, wszedł na sale kobiece i kazal chorym bez ubrania wyjść do ogrodu przylegającego do szpitala. Trudno zapomnieć straszny wyraz twarzy nacechowanej wściekłością i wprost zwierzęca dzikością. Ten najokrutniejszy z żandarmów robił wrażenie pogromcy dzikich zwierząt. Chore ofezyły go tłumacząc ze łzami w oczach, że już czują się lepiej i dziś wznawia do pracy. Nikczemy i bezdusny Klipaz zaczął okładać szpicrutą, odpychał od siebie i kopal. Wypleniano je na dziedzińcu. Tam inni żandarmci zagrali je do ogrodu i celne strzały z karabinów maszynowych przerwały ich nyd ciała.

Gdy sala kobieca była likwidowana sierżant Dzierżan zaczął wzywać pojedynczo chorych z sali mekskiej. Po wejściu każdorazem kazal, który obwisłszy potoczalnym, że znów ofiary bestialstwa hitlerowskiego życie zakazywała. Wreszcie pozostał ostatni. Był to chory Wachtel brat słynnego malarka, piękny rości młodzieńcze o bladej duchowności twarzy. Szedł na śmierć spokojny, z podnieconą głową, gdy mignął żandarmem, stojącym przy drzwiach zatrzymał się i wypowiedział te zapamiętane i namietna słowa: „Ta krew, która tu została przelejana nie da wam spokoju. Ona was będzie okazywać i wolać do nieba o pomstę. Niechciecie zginić!” Kończąc te słowa poszedł do ogrodu. Padły strzały i on też leży niedywy wraz z przyjaciółmi szpitalnymi.

